

ЗА ЧЕРНИТЕ И БЕЛИ БЪЛГАРИ

Данка Стоянова

Резюме: *В основата на изложението стои спорният и неразрешен досега въпрос за названията: името на гр. Харков; Харковщина; Шарукан; Хорезма (древно название на юг от Аралско море). Изказват се различни хипотези, повечето от които се разминават с историческата истина. Продължава руската, преди – съветската литература да свързват тези места (степната част на южна Русия) с древните руси („Влесова книга“), без да се споменава за древните поселения на българите. Независимо, че В. Скурлатов нарича „тюркоезичните“ степни племена „Черни калимявки“, признава, че „... след татарския разгром частично те отново се преместили зад река Рос (Волга), пораждайки днешните каракалпаки (черношапковци) на територията на бивша Хорезма на юг от Аралско море.“ В изложението се съпоставят различни хипотези за да се представят основните факти, пред които учените трябва да съсредоточат вниманието си за да отговорят на въпросите които те поставят.*

Ключови думи: *Кубрат, Кий, Фанагория, „виетролови“ българи, „благи“ българи, Харков, Харковщина, Бениса Дуло, камерийци, хазари, „черни“ българи, Хорезма, Волжка България.*

Българският пророк Бениса Дуло говори за два типа българи. Едните се кланяли на благия бог и за това ги наричали **благари**. Те създали тракийската култура. Другите – черните българи се кланяли на друг бог. Затова тях ги наричали **виетролови** българи. Техните тотеми са били вълкът, кучето и конят. Последните населявали огромни територии между Волга, Урал и реките Самара и Кама.

Във вестник „Комсомолская правда“ от 24 май 2013 г. е поместена статия, в която се споменава, че в Института по археология при РАН е бил представен международен академичен проект „Античното наследство на Кубрат“ в три тома, обхващащи периода от VI в. пр. н. е. до V в. от н. е. Без да се спирам в подробности относно този уникален труд, обобщаващ в продължение на 200 години изучаването на древността на юг от Русия, ще се спра на следния цитат: „Основана в средата на VI в. пр. н. е. от гръцки преселници Фанагория дълго време била една от двете столици на най-старото държавно обединение – Боспорското царство. В своята петнайсет вековна история градът Фанагория бил най-голям икономически

и културен център на Причерноморието (с площ 65 хектара), първа столица на Българската държава, един от най-важните градове на Хазарския Хаганат“ и че „за 77 години е разкопана и изучена само 10%“. Тези факти за Фанагория, за Боспорското царство, както и откритият спор за названието на гр. Харков и така наречените „Черни българи“, ме провокира да взема отношение по тези въпроси.

В началото на 80-те години на миналия век в руската, тогава съветска литература, се повдига въпросът за названието на гр. Харков. Изказват се различни хипотези, повечето от които се разминават с историческата истина и досега въпросът остава открит. За официална се счита версията на Филарет – професор от Московската духовна академия, който възглавявал Харковската епархия от 1848 г. до 1859 г. и който свързва наименованието Харков с една от реките, дала името му. Издал е фундаменталния труд по история на градовете и селата от Харковска губерния – „История на руската църква“.

Още в 1877 г. професорът Н. Я. Аристов изказва хипотеза, че гр.

Харков, възникнал на мястото на древно градище, още преди появата на Киевска Русия и че това градище е останка от древния половецки град Шарукан. Авторът счита, че изопъченият корен „шарук“ влиза в самата дума Харков. Руските летописи споменават това име – Шарукан, свързано с походите на Владимир Мономах (1111 г.) и княз Ярополк (1116 г.). По-нататъшната съдба на Шуракан е неизвестна. През 1185 г. в руските летописи при описанието на Игоровия поход се появява гр. Донец, несъществуващ дотогава, и много учени считат, че той възникнал на мястото на стария Шарук. Има и други хипотези за месторазположението и названието на гр. Харков. Така например Яфетичната теория на акад. Н. Я. Мар счита, че коренът „хар“ (както „сар“, „кос“ и „каз“) не е нищо друго, освен етноним на хазарите и отгук Харков, както Казан, Кострома, Саратов – древни хазарски градове. Друга хипотеза допуска, че думата Харков е тюркска дума, чийто автор И. В. Муромцев сочи, че в превод означава „студена рекичка“, като се позовава на названията на други близки рекички: Студенок и Ледяной Яр.

Що се отнася до първичния смисъл на думата „хорват“ едва ли означава само „кестеняви“ (черни) вати (венети, анти). Съществуват и други хипотези за произхода на името „хорвати“. Птоломей в своята „География“- Пв., поставя народа „сърби“ в степите на североизточните предпланини на Кавказ и Волга. Случайно ли? Нали там са древните поселения на прабългарите? Полският славист К. Мошински извежда името „серб“ (сърбин) от индоевропейския корен „серв“ (страж, пастир). Може би по късно ираноезичните сармати превели тази дума по свой начин като

„хавр“ (страж) и като добавили суфикса „ат“ започнали да наричат тези сърби с които живеели в съседство. В два гръцки надписа от Танаис (Долен Дон), (края на Пв.) се четат имената „хорватос“ и „хоруатос“. Превръщането на „серб“ (сърбин) в „хървати“ е напълно възможно според полския учен Е. Голяб, ако древнославянската дума започва с „х“, тя с голяма вероятност се смята за дума от ираноезичен произход. В. Скурлатов прави следното признание, че редица археологически, антропологически и лингвистически факти показват, че „... днешните каракалпаки (черношапковци), които са зад Волга на територията на бивша Хорезма на юг от Аралско море, частично са се преместили след татарския разгром“. И древното название на Хорезма-„Хвар-зем“ означава на езика на древноиранската Авеста „земя на слънцето“ (В. Скурлатов). Също и по мнението на полския учен П. Тедеско думата „хърват“ се извежда от иранската „хварвант“ (санкритски „сварвант“) - „слънцеподобен“, „слънценосец“, т.е. в корена стои арийската дума, означаваща „светлина“, „свещен“. Гурите които някой наши учени сочат за учители и основоположници на народа ни (Бениса Дуло, Хр. Маджаров) са наричали безкрайните лъчеви и водни потоци от слънцето и голямата река с името Ра. По късно реката се преименува от своите обитатели Болга, Волга и не уместно някои съветски учени внушават, че българите са получили името си от руската река Волга. Всички тези хипотези влизат в противоречие със следните факти:

1. Оказва се, че съществуват не малко населени пунктове и реки, които съдържат корена „харк“. Повече от половината селища с корен „харк“ се

наричат Харковци. Има и селища с близки имена до корена „харк“.

2. На старинната руска карта Боплан, появила се много преди появата на Харков, някои от тези пунктове са нанесени с латински букви и се пишат с „К“, а на следващите издания те са вече с буквата „Х“.

3. Всички тези селища с корена „харк“ са разположени локално в Украйна, в близост до известните древни поселения на прабългарите и славяните.

4. Само един от всички населени пунктове с корена „харк“ е на р. Харков, останалите са по съседните реки – Удай, Лоховица, Алта и др.

5. На границата между Хърватско и Сърбия днес се намира град Хртковци, напомнящ украинското Харковци, а на границата между Хърватско и Унгария – Харкхани.

6. Тезата за „Козарите“ насочва вниманието към многобройни следи, запазени в названията на селища като Козарка, Казариновка, Козари, Козарская и др. Тази теза свързва произхода на думата „Харков“ от Хазар, оповавайки се на това, че в Русия хазарите били известни под името „Козари“.

Ето защо историческата наука следва да отговори на следните въпроси:

1. Защо всички тези селища са разположени така локално?

2. Ако Харков е получил името си от реката, тогава защо са възникнали Харковци на р. Удай или на р. Лоховица?

3. Как са се появили почти същите наименования на границата между Сърбия и Хърватско и между Унгария и Хърватско?

4. Ако Харков е от „хазар“, защо се е запазило хиляди години „козари“ и всички названия с корена „харк“ се

пишат както в древността с точното посочване на първата буква „к“.

Разбира се, в помощ на историята тук има думата и науката топонимия, която от своя страна, помагайки ѝ я улеснява в търсене на връзките между народите, историческите им корени, на произхода им. А според глотохронологията (наука за историята на езика) всеки народ неизбежно обновява за всяко хилядолетие около 19,5% от коренните думи на своя език. Коренните думи не са толкова много, че са се разселили в течение на времето по всички континенти. Като имаме предвид, че нашата планета не е толкова голяма, че и народите не всякога стоят на едно и също място, така в началото на нашата ера са се извършвали непрекъснати движения на народи и племена. Историците допускат, че в края на II-то и началото на I-то хилядолетие пр. н. е. кимерийски отряди през Тракия и Босфора са нахлули в Мала Азия и са проникнали в Южноруските степи и в Задкавказието.

Най-близо до историческата истина стои хипотезата на к.т.н. Ив. Саратов, в която се посочва, че думата „Харков“ напомня преди всичко за едно от тези племена, на Югоизток в Европа, които имали обичая да носят тъмно облекло, поради което ги наричали „черни“. Авторът допуска възможността те да са потомци на кимерийците, които финикийците наричали „тъмни“ или на мелахлените, наричани „черноризци“. Те били познати на гърците още от VI в. пр. н. е. Херодот пише за тях като ги настанява между Сейма и Дон с уговорката, че това не е скитско племе. В III в. пр. н. е. племената, които носят черно облекло са известни като савдарати. В I в. пр. н. е. за тях пише писателят Хрисостом, който посетил Олвия и споменава, че местните жители носят черни наметала и че паметта за

тях се пази в много названия днес по цялото пространство на Югоизточна Европа от Днестър до Кубан. Също така в названията на повече от 250 реки, ручей и долове само в горното течение на Днепър и в басейна на р. Дон и сега могат да се открият кораните „черн“, „кар“ или „хар“ заедно с определението „черни“, което са повтаря в много географски названия в Югоизточно Европа: реките Черна Калитва, Черен жребец, Черните планини, Черните земи северно от Кавказ, Черният проток на Кубан, Черните земи, намиращи се на югозапад от Прикаспийската низина, Тмутаракан, Боспор Кимерийски (при финикийците Камар – тъмен, черен). Авторът допуска, че названието „хървати“ означава „черни славяни“ – където „хор“ – тъмен, а „ват“ – производни от венег, анти. Но признанието на к.т.н. Ив. Саратов, че древните източници нееднократно споменават за „черни българи“ и „черни хазари“, които живеели на югоизток в Европа, му дава основанията да твърди, че не е изключено „черните българи“, „черните славяни“ и „черните хазари“ да са названия на едни и същи племена, е най-премливо за нас. Центърът на северните поселения на „черните славяни“ бил Черничов, основан от княз Черни и черниговските князе разглеждали Тмутаракан като свое „отечество“ и не случайно се сродявали със земите край бреговете на Азовско и Черно море и на Кубан. Не случайно перчемът на остриганите глави на украинските казаци бил като на прабългарските владетели, които обитавали бреговете на Дон и Кубан и както ги наричали князете с „остриганите глави“. Интересно, че и до днес в униформите на Донските казаци са запазени черните наметала и шапки.

Ариадна нишка води до бреговете на Азовско море, където се разполагал

другият център на черните славяни – Артания (земя на артите, крупно обединение на българските славяни, съществувало преди Киевска Рус на югоизток от Европа). За този югоизточен център се споменава и в други източници: Страната Артания, Руската църква по устава на Лъв Философ, Християните в Шаруканя и Хазария, Скитници в руските степи, нишки свързващи Чернигов с Тмутаракан и др. Най-ценен източник за нас е поемата „Легенда за дъщерята на кана“ – животоописание на владетелите от рода Дуло. Авторът и е Михаил Башту (роден 820 г.) в гр. Киев – столица на т.н. Черна България. Довършена е от неговия син Шамси Башту, написал историческата хроника „История Джафара“. Според него след смъртта на Айдар (855 г.) – наследникът на Бат Баян, съдбата на черните българи е еднопосочна: едни остават в земите на дедите си, други се изселват в посока на другата български империя – Волжка България – така наречените „сребърни българи“, трети се ориентират на запад – към държавата на кан Испарух. Според поемата и успоредно създадената история Джафара, столицата на Стара Велика България е град Полтава (от древнобългарски – поралтавар), а не Фанагория. В руската история е известно, че през X-XI в. куманите, наричани от русите кипачки или половци (половци от гр. Полтава) завземат южноруските степи. Половците имат определена роля в руската история (участвали са в походите на руските князе – така известните половецки полкове) и също в изкуството – например в операта „Княз Игор“ от Мусоргски, половецките танци и песни са най-красивите и мелодичните.

Относно въпроса за връзките на съвременните хървати с племената

населяващи югоизточния европейски регион са известни историческите факти, че между 625 и 629 г. византийският император Ираклий, стремежи се да намали натиска на аварите, възложил на по-малкият брат на Кубрат – Шамбат Кий и на неговия чичо Орман, да заселят част от славяните – сърби, хървати, чехи, словени върху територията на днешна Чехия, Словакия, Унгария, Полша, Пруссия и Закарпатска Украйна, които се справили успешно и създали огромната държава Дулоба – държава на Дуло. Във „Влесова книга“ за това събитие е написано следното: „се бо Оре отец иде пренд ны све и земь за рушь и щек венде нплемы све а хорив све и земь бо граденц на то а якве се мы внушате в гво одеиде хорив и щек одо ине а сехом до карпансьте горя и тамо бяхом ини граде творяеам умяхом соплемены ивьи богенство имяхом велк“. Във превод приблизително е така: „...и ето Ор (Орман) баща върви пред нас, а Кий води рус и Щек води своите племена, а Хорив своите хорви... (Понататък е непонятно)... до колкото ние сме внуците на боговете откъснаха се Хорев и Щек от останалите и спряха при Карпатските планини и създадоха други градове, други имаха съплеменници, и имаха друго голямо богатство“. Да припомним, че византийският император Константин Багрянородни (Хв.) именно по този повод назовава под името „бели хървати“ по късно племе, живеещо при Карпатите. Според Кул Гали (около 1205 г.) – български историк, от Шамбат водят родословието си владетелите на Полша, Чехия, Моравия, а по-късно и Литовската държава. Известно е още, че Киев е строен от Шамбат Кий (620г.) като българска крепост носеща неговото име. Според Джагфар Тарихъ (български летописен сборник) Шамбат Кий управлявал 33

години и се обединил с брат си Кубрат. Тези факти са потвърдени и от редица украински учени като проф. Баранов, проф. Халиков, проф. Михеев и др. Това било могъщо държавно-политическо формирование, чиито граници опирали на Атил (Волга) и западния бряг на Каспийско море (на изток), към Кавказките планини и бреговете на Азовско и Черно море (на юг), към границата на горските масиви (Кодрага) със степта (на север), към междуречието на Днепър и Днестър (на запад).

Според този удивителен труд „Джагфар Тарихъ“, събран от документи по тракология от Цариградската библиотека нашите предци са сеели семето си от Китай до Франция в продължение на ...350 години. Затова Сталин нарекъл българите зад Волга „татари“, а в различните бивши съветски републики – „башкири“, „чеченци“, „чуваши“ за да спре тяхното обединение. А тези „татари“ днес търсят родовете си корени в Шуменския регион, а „чувашки“ учени изследват разградските капанци, с които се родяат.

Казват, че над „виетрогавите“ българи витаела прокоба (звучи и съвременно) - те били единни по време на война и дегенерирани в мирни години. И самата статистика потвърждава това – българите дават повече жертви в мирно време отколкото по време на война. Така например поради вътрешни интриги българският Кан Ахад (по прякор Мосха – крава) избягал на север и основал резиденция, която се разширила до град който днес се нарича Москва. Годината е 1088г.

„Вироглавите“ българи зад Волга които създали огромна цветуща държава и също такава духовна култура между Волга и Урал и реките Самара и Кама паднала под ударите на Чингиз

хан в 1233г.

Настъпило е време историческата ни наука да внесе яснота между официалната и историческата истина и да отговори достойно на такива

проблеми които третира настоящата статия за да не се спекулира с древно българските ни корени.

Литература:

„Античното наследство на Кубрат (VIв.пр. н.е. – Vв.н.е.)“ – сборник.

проф. Филарет „История на Руската църква“.

акад. Юкма „Древните Чуваши“.

Веселин Илиев „Пътят на българите“.

В. Скурлатов „Следа от разнасящите светлина“ Джагфар Тарихъ – български летописен сборник

„Влесова книга“

„Арийски царски списък“

„Веда Словена“ – сборник

Бениса Дуло

в. „Комсомолская правда“ – 24.05.2013г.